

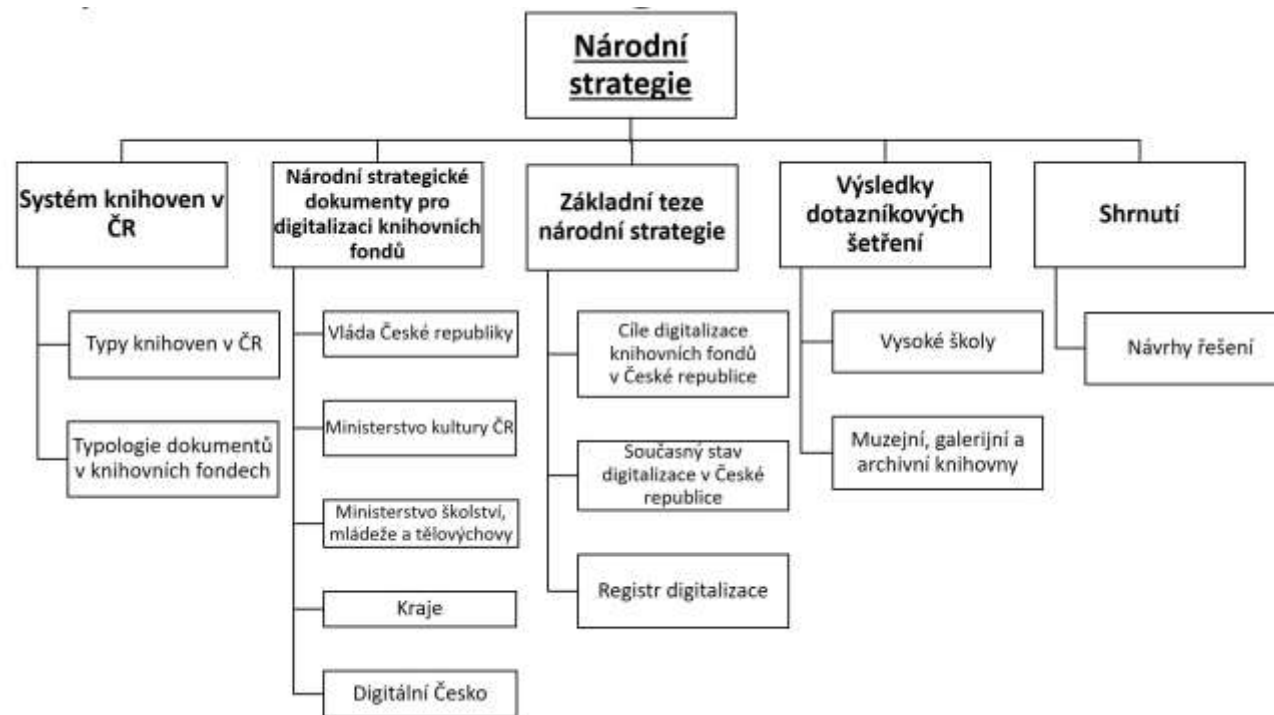
Digitalizace knihovných fondů v archivních, muzejních a galerijních knihovnách - výsledky dotazníkového šetření

Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě XXII
30. 11. 2021

Národní strategie digitalizace knihovných fondů

- Bod 45 Koncepce rozvoje knihoven na roky 2021-2027, priorita III. Digitální fondy a data
- Vypracování národní strategie digitalizace knihovných fondů bylo naplánováno na rok 2021, vypracovává Národní knihovna ČR, následné připomínkování bude ze strany členů komise pro prioritu III.

Dotazník

- Připraven v srpnu 2021 za spolupráce knihovní sekce Asociace knihoven muzeí a galerií
- Aktivní k vyplnění byl po celé zemi
- Distribuován prostřednictvím e-konferencí
- Obsahoval 44 otázek v 6 podkategoriích:
 - Základní údaje o respondentovi
 - Základní údaje k digitalizaci
 - Digitalizace v rámci instituce
 - Práce s daty
 - Digitální knihovna
 - Získávání dat
- Obsahově byly otázky podobné dotazníku, který byl distribuován vysokým školám prostřednictvím Asociace knihoven vysokých škol

Cíl dotazníku

- Sběr těchto dat byl podkladem pro národní strategii digitalizace knihovných fondů
- Dotazník byl určen jak pro instituce, které jsou do procesu digitalizace knihovných fondů již zapojeny, ale rovněž pro instituce, které se digitalizaci doposud nevěnovaly
- Cílem dotazníku bylo zjistit pokud možno reálný stav digitalizace v muzeích, galeriích a archivech
- V případě institucí, které se digitalizaci nevěnují, zjistit, proč tomu tak jak, jaké jsou překážky digitalizace, a případné možnosti budoucího zapojení do procesu digitalizace

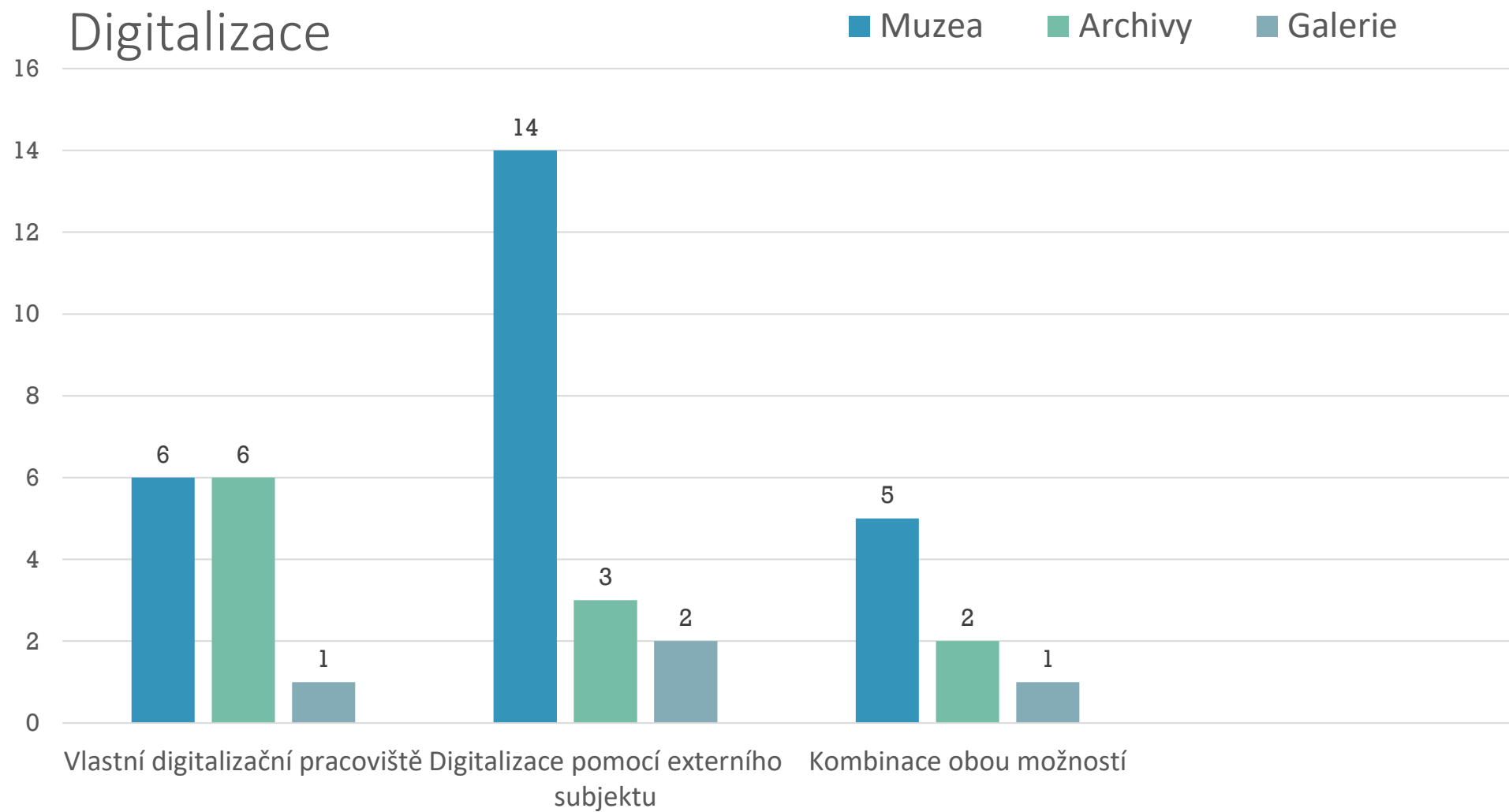

Zapojené instituce

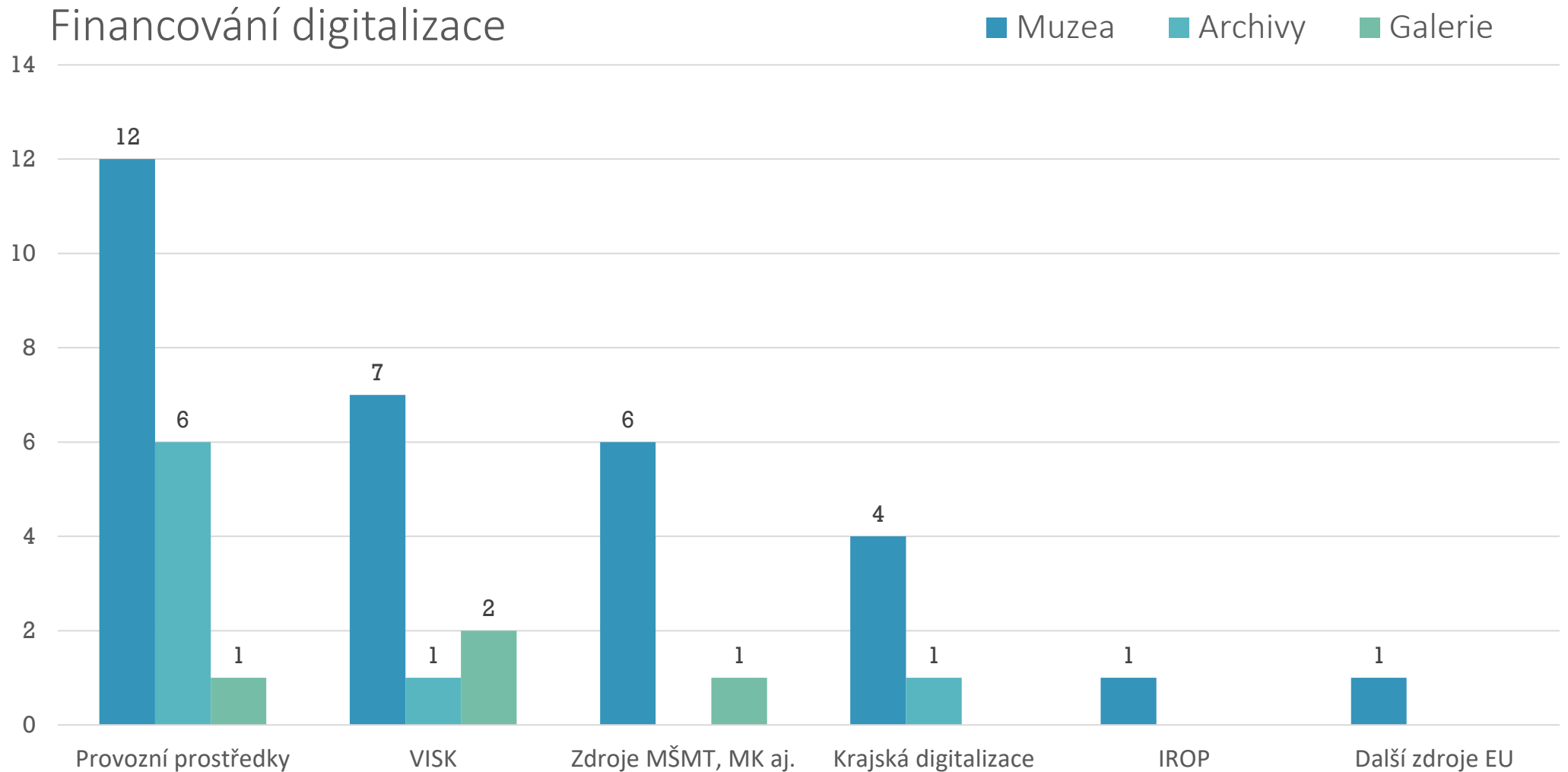
- Dotazník v úplnosti vyplnilo 40 institucí, z nichž 22 muzeí, 14 archivů a 4 galerie
- Zapojily se jak velké instituce – oblastní archivy, archivy a muzea velkých krajských měst, ale rovněž regionální muzea nebo galerie

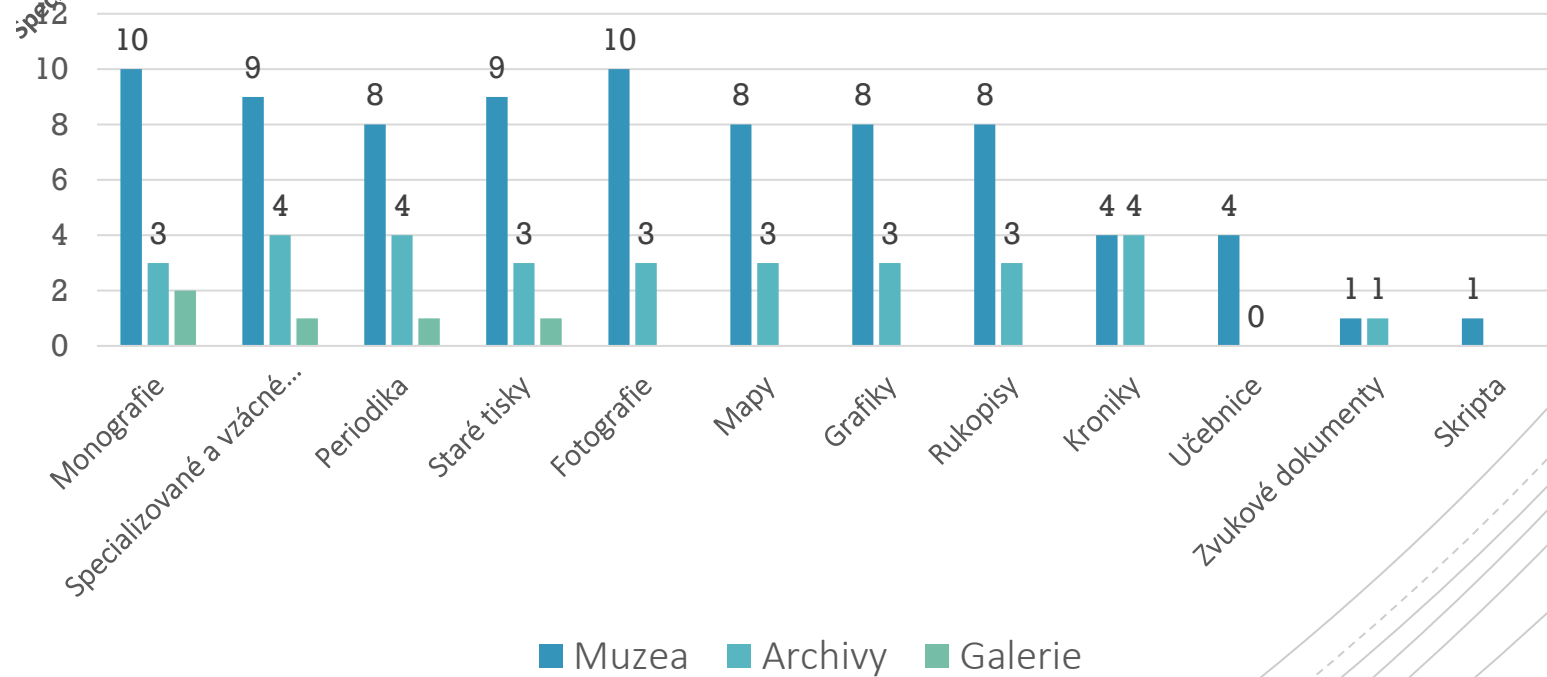
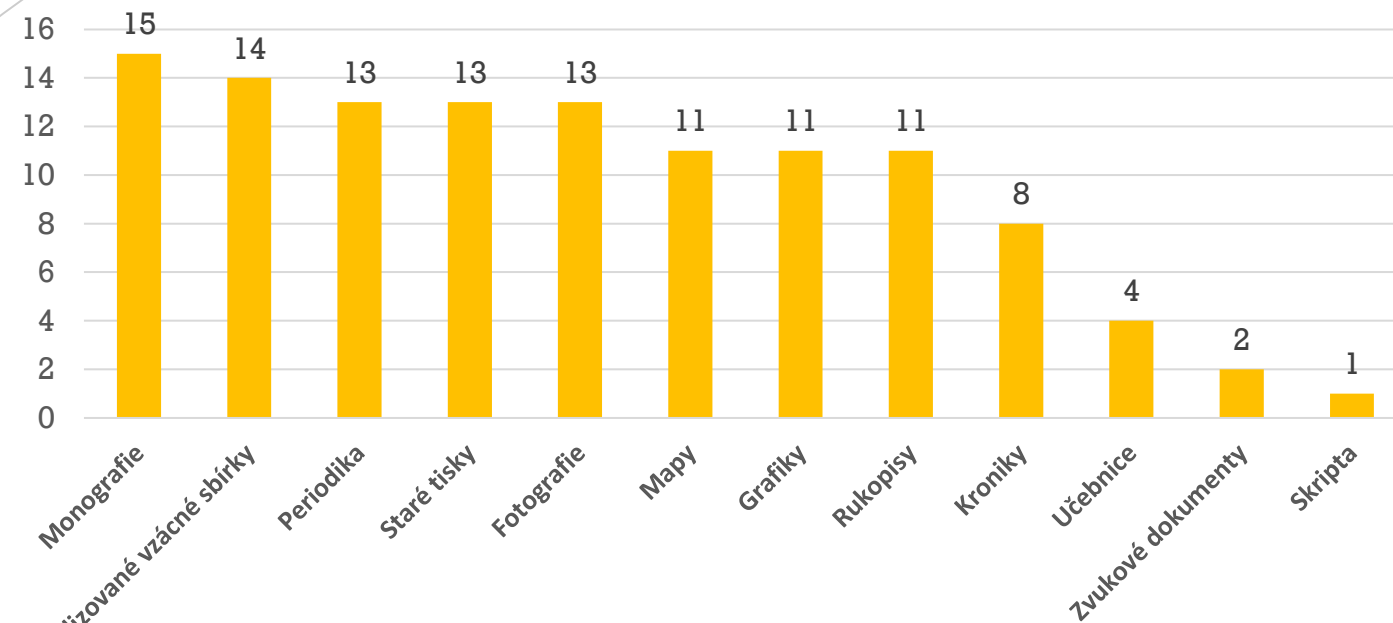
Digitalizaci se věnuje 24 institucí, z nichž je 15 muzeí, 7 archivů a 2 galerie

Financování digitalizační procesů – nejčastěji se digitalizace hradí z provozních prostředků

Digitalizace jednotlivých typů dokumentů

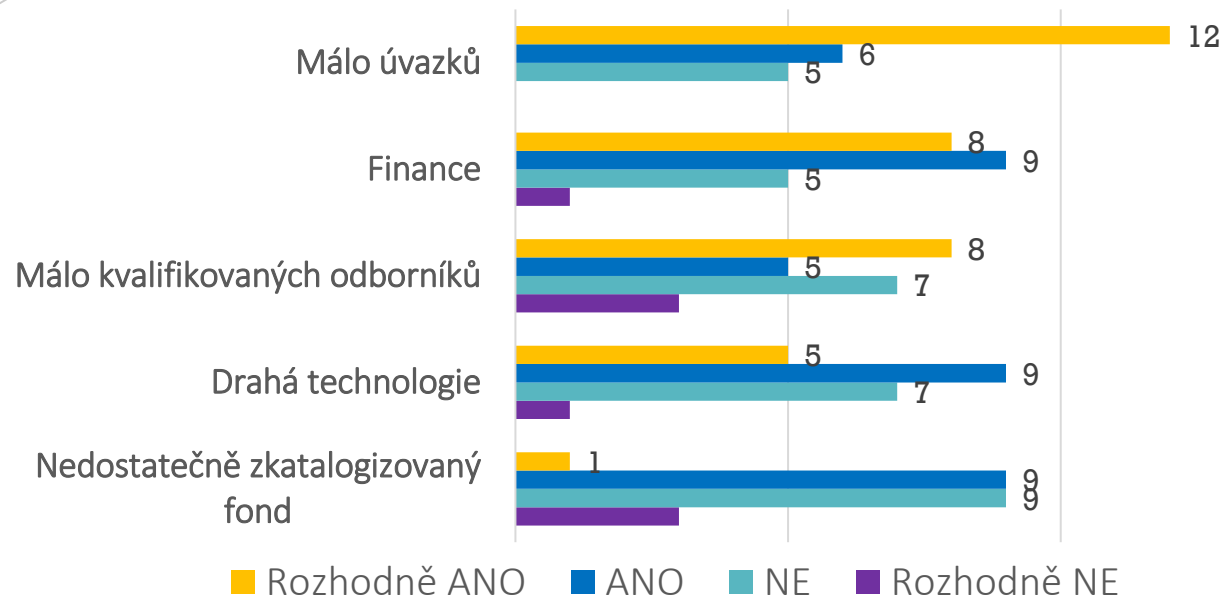

Jaké typy
dokumentů byste
mohli/chtěli
digitalizovat?

- Otázka otevřena všem respondentům
- Instituce, které nedigitalizují, by rády digitalizovaly především regionální monografie a periodika, specializované ucelené sbírky v rámci dané instituce (ročenky, almanachy aj.)
- Instituce, které se již do digitalizace zapojily, by digitalizovaly například 3D objekty, specializované katalogy, diapozitivy, fotofilmy, VHS kazety, rozměrnější grafiky, na které chybí technické vybavení

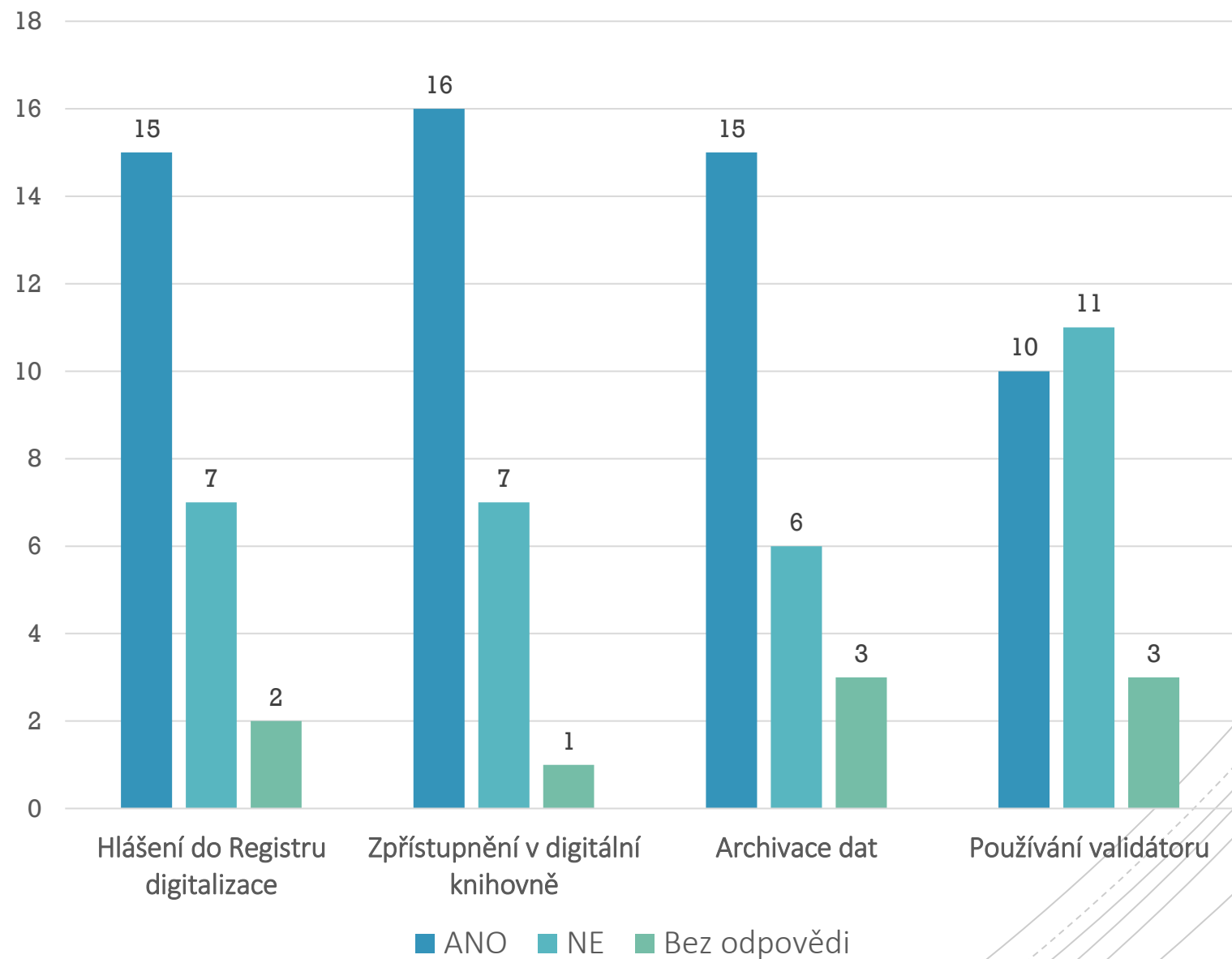

Co nejvíce komplikuje digitalizaci?

- Muzea se nejvíce potýkají s komplikacemi ve formě nedostatečných financí, málo úvazků a kvalifikovaných odborníků, případně drahých technologií, komplikaci až tolik nevidí v nez katalogizovaném fondu
- Archivy mají největší problém s nedostatečným počtem zaměstnanců, technikou a nedostatečně zkatalogizovaným fondem
- Galerie vidí největší problém v malém počtu úvazků vyhrazených na digitalizaci

Rozsah digitalizačních prací

- Proč nehlásíte záznamy do Registru digitalizace?

- Odpověď „ne“ se nejčastěji objevovala u archivů, které se digitalizaci knihovných fondů nevěnují

- Dalším důvodem je vysoké vytížení pracovníka, který se věnuje celému procesu digitalizace knihovných fondů

- Jakým způsobem archivujete digitální data?

- Nejčastěji se data ukládají na HDD disky, pásky, centrální datové úložiště, lokálně na počítačích, ve většině případů je to kombinace těchto způsobů uložení

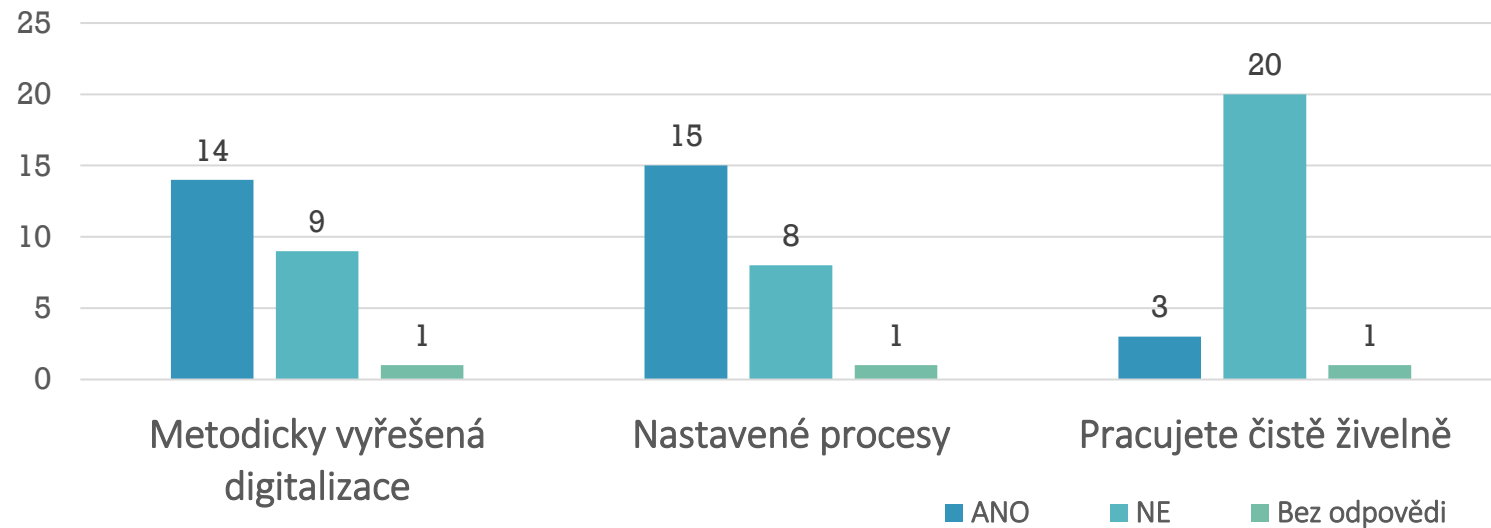
- Jak zpřístupňujete digitální data?

- Většina prostřednictvím Krameria, pro staré tisky Manuscriptorium, nebo v případě archivů různé druhy digitálních repozitářů

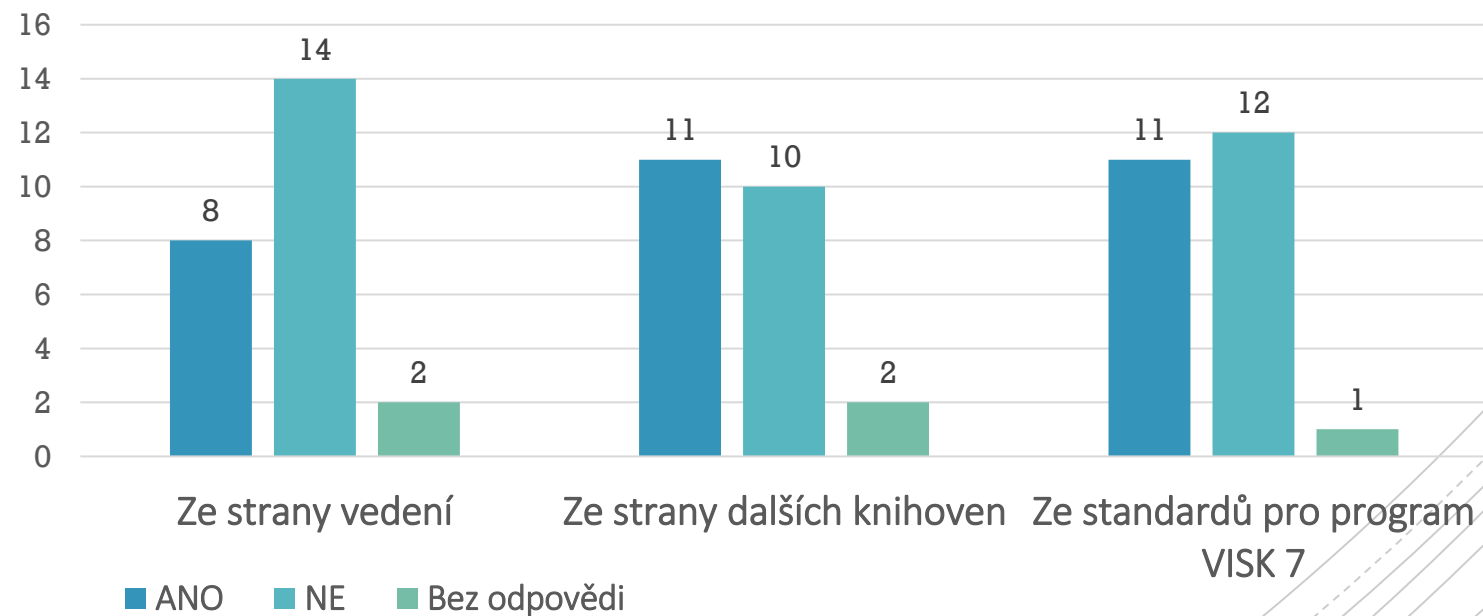

Metodická podpora

Metodická podpora uvnitř instituce

Metodická podpora externí

Propagace digitálních dat

Současný stav propagace:

- ✓ Webové stránky
- ✓ Sociální sítě – FB, Instagram
- ✓ Odkazy v knihovním katalogu, případně souborném katalogu
- ✓ On-line výstavy
- ✓ Přímý kontakt s uživatelem, včetně školení

Plány do budoucna:

- Tvorba kolekcí
- Interaktivní on-line databáze
- Využívání nástrojů k tvorbě on-line výstav, například INDIHU Exhibition

Plány do budoucná

- Zvýšení počtu úvazků?
 - V současné době se počet úvazků na digitalizaci u respondentů pohybuje v průměru kolem 1,03 úvazku
 - Pouze 1 instituce předpokládá, že se počet úvazků v následujících letech zvýší
- Zvýšení finančních prostředků na nákup dalších techniky na digitalizaci?
 - 11 respondentů z 40 předpokládá, že se zvýší prostředky na nákup techniky, především na knižní skenery nebo rozšíření kapacit úložišť

Náměty ke zlepšení podpory digitalizace

- Vytvořit společný postup při digitalizaci regionálních periodik mezi archivy, muzei a krajskými digitalizačními jednotkami
- Jednotné zpřístupnění digitálních dat v rámci digitálních knihoven za účelem fyzické ochrany knihovných fondů
- Pravidelné semináře k digitalizaci zajišťující průběžnou informovanost o změnách a novinkách

Národní strategie digitalizace knihovných fondů

- Sběr dat potvrdil, že ze strany muzeí, archivů a galerií je zájem o spolupráci při digitalizaci, především týkající se participace na projektech krajské digitalizace
- V některých krajích již tato spolupráce několik let probíhá (došlo k uzavření smlouvy o spolupráci, přičemž krajská knihovna si z fondu archivů, muzeí nebo galerií vypůjčuje svazky na digitalizaci)
- Výhodou je to, že tyto typy knihoven znají své fondy, mají vytvořené ucelené sbírky, které jsou pro jejich kraj nebo zaměření důležité a uživatelsky zajímavé
- Rozdíl v digitalizaci u archivů x muzeí, galerií – většina archivů, která se do dotazníku zapojila, má vlastní digitalizační pracoviště, na kterém se však knihovní fondy nedigitalizují
- V příštích letech bude větší snaha o propojení těchto institucí s krajskými digitalizačními linkami, v případě muzeí a galerií prostřednictvím knihovní sekce Asociace muzeí a galerií
- Výsledky národní strategie by měly přinést další možnosti užší spolupráce mezi archivy, galeriemi, muzei a knihovnami

The background features a series of concentric, overlapping circles in light gray and white, some solid and some dashed, creating a dynamic, abstract pattern.

Děkuji za pozornost!

Mgr. Bc. Michaela Bežová

michaela.bezova@nkp.cz